

Stichting Molens aan de Kralingse Plas

Snuif- en Specerijenmolens “de Ster” en “de Lelie”

Beleidsplan 2019 - 2023

Adres: Plaszoom 322, 3062 CL Rotterdam
Website: www.snuifmolens.nl
Telefoonnummer: 06-23894146
E-mailadres: info@snuifmolens.nl
Bankrekening: NL95.RABO.0133818284
Kamer van Koophandel nummer: 24.363.494
RSIN / fiscaal nummer: 8133.30.221

Dit beleidsplan zet de plannen rondom de Molens aan de Kralingse Plas voor de komende jaren uiteen.

Inhoudsopgave beleidsplan

Achtergrond en doelstelling	3
Historie	3
Doelstellingen	4
Huidige activiteiten	4
Toekomstplannen	5
Behoud van de molens	5
Vergroten gebruik en beleving	5
Meer bekendheid en bezoekers	6
Meer verkoop	6
Verdere professionalisering	6
Organisatie	7
Bestuur	7
Team	7
Financien	8

1. Achtergrond en doelstelling

De Ster en De Lelie bij de Kralingse Plas in Rotterdam-Kralingen zijn de enige nog werkende snuif- en specerijenmolens. De Ster is oorspronkelijk uit 1829 en is twee keer herbouwd na brand. De Lelie is uit 1776 en nog in originele staat. De molens maken onderdeel uit van een door de familie Hioolen opgebouwd groter complex dat ook bestaat uit de molenaarswoning naast De Ster, de voormalige eigenaarswoning tussen de beide molens (nu restaurant de Tuin) en de karottenfabriek achter De Lelie (nu zeilschool de Lelie).

De Stichting Molens aan de Kralingse Plas exploiteert de molens en heeft tot doel deze met behoud van het originele industriële karakter in werking te houden en publieke toegankelijkheid te waarborgen.

In dit hoofdstuk is beknopt de historie van de molens toegelicht en de doelstellingen inclusief huidige activiteiten en toekomstplannen van de Stichting.

1.1. Historie

De eerste vermelding van snuifmolen 'de Lelie' is gevonden in een verkoopakte van 31 januari 1777, waarschijnlijk is de molen in het jaar daarvoor gebouwd. Na verschillende eigenaren wordt de molen in 1803 verkocht aan Isaac Hioolen. In 1829 laat hij ook De Ster bouwen, toen ingericht als korenmolen. De volgende generaties Hioolen richtten zich op bloem fabricage en snuiftabak productie, later aangevuld met het malen van specerijen. In 1916 werd de familie Hioolen onteigend in verband met de aanleg van het Kralingse bos. De molens werden eigendom van de gemeente Rotterdam en deze verhuurde ze aan de voormalige meesterknecht van de Hioolens, molenaar Bukman. In 1962 brandde De Ster af en dit betekende het einde van het bedrijf van toenmalig molenaar Van Harrewijen. Daarmee kwam een einde aan het malen van specerijen en de productie van snuiftabak op professionele basis.

In 1970 werd de herbouw van de Ster afgerond. Sindsdien worden de Lelie en de Ster als monumenten beheerd, eerst door oud-molenaar Van Harrewijen en zijn zoon en vanaf 1996 bijgestaan door een groeiende groep enthousiaste vrijwilligers. In die periode is op initiatief van vrijwillig molenaar Jaap Bes ook weer begonnen met het maken van snuiftabak en malen van specerijen om deze oude werkwijze - en wat de snuiffabricage betreft geheel uit Nederlands verdwenen industrie - weer voor een breed publiek zichtbaar te maken.

Eind 2016 zijn de molens vanuit de Gemeente Rotterdam overgedragen aan Stadsherstel Historisch Rotterdam (SHR). De Stichting Molens aan de Kralingse Plas, opgericht in 2004, exploiteert de molens en bestaat uit vrijwilligers waaronder een aantal molenaars en bestuurders.

1.2. Doelstellingen

In lijn met de statuten van de Stichting (voorheen: Stichting de Kralingse Snuif en Specerijen compagnie De Ster en De Lelie) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Duurzaam gebruik en behoud van het historische molencomplex de Ster en de Lelie;
- Vergroten bekendheid onder Rotterdammers en toeristen;
- Borgen van continuïteit van kennis en ervaring over de productie van snuiftabak en het malen van specerijen;
- Behouden en verder onderzoeken van de historie van de molens, zowel het complex als de processen.

1.3. Huidige activiteiten

Om invulling te geven aan de doelstellingen, voert een enthousiast team van molenaars, leerling molenaars en overige vrijwilligers op dit moment de volgende activiteiten uit:

- Overdracht en onderzoek ter behoud van kennis over het proces van specerijen- en snuifproductie;
- (Kosteloze) openstelling en demonstratie van de molens voor bezoekers, zowel inloop (woensdagen en zaterdagen) als op afspraak;
- Verkoop van zelf gemalen specerijen;
- (Klein) regulier onderhoud van de molens;
- Vergroten van de bekendheid onder Rotterdammers en toeristen;
- Toenemende samenwerking met relevante partijen en andere molens.

Ter illustratie zijn hieronder enkele kerngegevens over 2017 (en 2016) uit het jaarverslag weergegeven:

1.4. Toekomstplannen

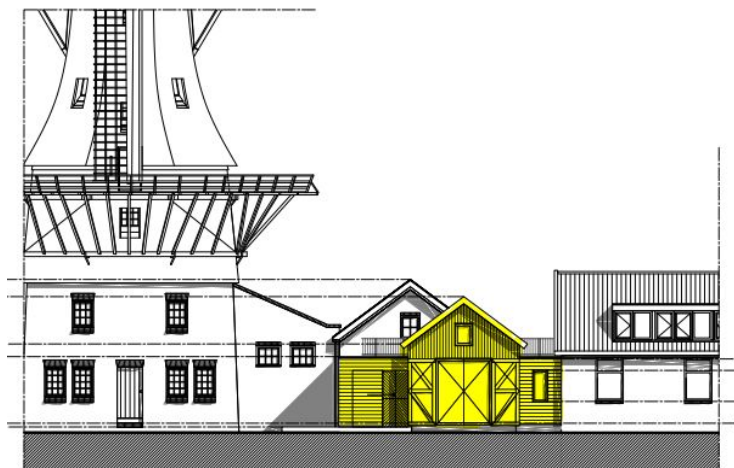
Onder invloed van SHR, de nieuwe eigenaar van de molens SHR en de nieuwe impuls in de exploiterende stichting, zijn de volgende korte en langere termijn doelen gesteld. Daartoe is in 2016 een uitgebreid haalbaarheidsonderzoek verricht in opdracht van de provincie Zuid-Holland en heeft de stichting zelf een beknopt overzicht van ambities gemaakt. Hieronder een overzicht van de plannen.

- **Behoud van de molens**

Alle activiteiten dragen direct of indirect bij aan het behoud van de molens, de werking van de molens en de kennis hierover. Hiertoe worden ook alle beperkte financiële middelen en jaarlijkse inkomsten aangewend. Ten behoeve van het behoud van de molens worden continue werkzaamheden uitgevoerd. De kleinere onderhoudswerkzaamheden worden door vrijwilligers zelf uitgevoerd. Groter onderhoud wordt door de eigenaar SHR uitgevoerd. Ook is van belang dat de biotoop rondom de molens beheerst blijft vanwege de impact op wind en daarmee de draaiuren en productiviteit van de molens en vanwege de zichtbaarheid van de molens in hun omgeving.

- **Vergroten gebruik en beleving**

Om bezoekers een interessante beleving te bieden en het complex rond de Ster geschikt te maken voor breder gebruik, zijn ambitieuze verbouwplannen gemaakt. Onderdeel van deze verbouwplannen zijn een multi-functionele bezoekersruimte en basisfuncties zoals toiletten en een keukentje. Het doel hiervan is groepen ontvangen, presentaties geven en verhuren voor vergaderingen e.d. Daarnaast maakt de verbouwing ook een duidelijkere scheiding tussen werkplaats, winkel en museale ruimte mogelijk. Hierdoor kan ook de museale ervaring aangepast worden en aan meer moderne eisen voldoen om een indrukwekkende beleving voor bezoekers van jong tot oud te bieden. De globale planning is dat financiering in 2019 rond moet zijn, waarna vergunningen en realisatie in 2020 afgerond zijn. De verbouwing wordt in nauwe samenwerking tussen de Stichting en SHR uitgevoerd.

Tekening: Verbouwplannen (geel) van werkplaats (links), bezoekersruimte (midden) incl. keukentje (rechts)

- **Meer bekendheid en bezoekers**

Eenzijds door het aantrekken van meer vrijwilligers voor ruimere openingstijden van de molens en meer mogelijkheden voor rondleidingen. Om dit te realiseren wordt actief in persoonlijke netwerken gezocht en via media zoals lokale krant, facebook en eigen website. Anderzijds door molens letterlijk meer op de kaart te krijgen, waardoor meer bekendheid ontstaat. Hiervoor wordt nauwere samenwerking gezocht met Rotterdam Partners, ondernemers rond de Kralingse Plas en het Bos en (online) media in het algemeen. Het haalbaarheidsonderzoek heeft al verschillende ideeën voor meer publieksbereik geopperd, zoals:

- Uitbreiding ontvangst en actualiseren vaste expositie
- Vernieuwing website
- Aanleg van een kindertuin, met o.m. tabaksplanten
- Aanlegsteiger voor uitbreiding met boottochten ('Verhaal van Kralingen')
- Verzorgen molen-gerelateerde workshops (touwslaan, hout bewerken)
- Aanbieding bedrijfsuitjes, samen met De Tuin en zeilschool De Ielie

- **Meer verkoop**

Door meer bezoekers aan te trekken stijgt naar verwachting de verkoop van onze specerijen. Daarbij is het plan om in samenwerking met andere molens in de regio producten uit te wisselen, waardoor onze specerijen ook in andere molens verkocht worden en wij een diverser aanbod kunnen bieden, zoals meel en pannenkoekenmix. Ten derde zoeken we naar mogelijkheden om onze specerijen ook elders te verkopen, te beginnen bij onze burens (restaurant de Tuin en zeilschool de Lelie).

- **Verdere professionalisering**

Met het realiseren van bovenstaande plannen is ook het doel de organisatie verder te professionaliseren. De eerste stappen met nieuwe toetreders tot het bestuur zijn hiervoor al gezet. Ter inspiratie staan hiervoor bezoeken aan andere molens op de agenda. Ook werkt Stadsherstel aan plannen voor toeristische verhuur van twee appartementen (erfgoedstudio's) in de voormalige molenaarswoning (rechterkant op bovenstaande tekening). Op termijn biedt dit mogelijkheden om een (parttime) medewerker aan te trekken die het beheerder van zowel de appartementen als het winkeltje in de molen kan doen en de organisatie van de vrijwilligers uitvoert.

2. Organisatie

Een team van vrijwilligers werkt aan de realisatie van de doelstellingen. De stichting huurt middels een overeenkomst het molencomplex van de eigenaar, Stadsherstel Historisch Rotterdam. De (vrijwillige) molenaars hebben vanwege hun verantwoordelijkheden een overeenkomst met de stichting. Voor het bestuur, de molenaars en overige vrijwilligers zijn verzekeringen afgesloten ten behoeve van (bestuurs- en product-) aansprakelijkheid en ongevallen.

Hieronder is de organisatie zoals bestuur, het team en de financiën toegelicht.

2.1. Bestuur

Het bestuur van de stichting Molens aan de Kralingse Plas bestaat sinds begin 2018 uit vijf personen met diverse achtergronden. Wat centraal staat is het enthousiasme om op vrijwillige basis te werken aan het behoud van de molens.

De volgende personen hebben op dit moment zitting in het bestuur:

voorzitter: Abel Scholtens, organisatieadvies en maatschappelijk vastgoed achtergrond
penningmeester: Jan Bakker, technische achtergrond en vrijwillig molenaar op de molens
secretaris: Andries Ponsteen, erfgoed en bestuursachtergrond
algemeen bestuurslid: Martin Reijnhoudt, onderwijs achtergrond, vrijwilliger op de molens
algemeen bestuurslid: Til Kroes, ondernemer en transport achtergrond

Conform de statuten is het bestuur onbezoldigd, met de mogelijkheid tot onkostenvergoeding. De gezamenlijke tekenbevoegdheid betreft twee bestuursleden waarvan ten minste de voorzitter, secretaris of penningmeester.

2.2. Team

Naast de bestuursleden is er een team van momenteel negen personen actief waarvan vier vrijwillig molenaars en een leerling-molenaar. Gezamenlijk is er een rooster opgesteld zodat de molens op woensdagen en zaterdag ('s middags) draaien en open zijn. Het uitgangspunt is dat daarbij altijd een molenaar aanwezig is. Het gehele team inclusief bestuur komt minimaal één keer per jaar samen ten behoeve van onderlinge bekendheid en het bespreken van resultaten en toekomstplannen.

Indien op termijn het aantal vrijwilligers groeit en bovenstaande plannen rondom verhuur van appartementen in de voormalige molenaarswoning doorgaan, dan zal verder gekeken worden naar de mogelijkheid tot het aantrekken van een (parttime) medewerker om vrijwilligers, het winkeltje van de molens en de verhuur van de erfgoedstudio's in goede banen te leiden.

2.3. Financien

De belangrijkste inkomsten van de stichting bestaan uit verkoop van zelf gemalen specerijen en donaties. Het malen en verkopen van specerijen gebeurt op basis van een voedselveiligheidsplan volgens de HACCP richtlijnen. In 2017 werden 2.744 busjes verkocht. De verkoop van snuiftabak heeft helaas vanwege strengere tabaksregels moeten stoppen.

De belangrijkste uitgaven zijn materialen en gereedschap voor onderhoud en behoud van de molens en de grondstoffen en verpakkingen voor het malen en verkopen van specerijen. Vanaf dit jaar komen daar ook huur aan SHR en gestegen verzekeringskosten bij. De genoemde verbouwingsplannen zijn voor rekening van SHR, met als voorwaarde dat gezamenlijk voor financiering gezorgd wordt. Het is niet ondenkbaar dat een deel van de opgebouwde reserves aangewend moeten worden voor verbouw of inrichting.

De penningmeester beheert de bankrekening. Een tweede bestuurslid is tevens gemachtigd. Jaarlijks controleert de kascommissie, bestaande uit twee bestuursleden, waaronder de voorzitter, de standen zoals genoemd in het jaarverslag.

Op de volgende pagina is een overzicht opgenomen van de resultaten van 2018 en de begroting voor 2019 tot en met 2023.

	2017	2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Vermogen							
<i>Banksaldi</i>	33,823.88	34,607.08	35,390.28	35,537.23	26,423.67	20,343.02	21,302.32
Inkomsten							
<i>Donaties</i>	1,310.00	0.00	100.00	120.00	144.00	158.40	174.24
<i>Molenpot</i>	1,081.72	1,094.37	1,000.00	1,050.00	1,102.50	1,212.75	1,334.03
<i>Verhuur ontvangstruimte</i>		0.00			1,200.00	1,800.00	2,700.00
<i>Vergoeding SHR toezicht studios (1/4 FTE)</i>		0.00			6,150.00	6,334.50	6,524.54
<i>Verkoop specerijen</i>	1,776.76	4,209.35	5,000.00	6,000.00	7,200.00	8,640.00	10,368.00
<i>Verkoop winkel</i>		46.60	150.00	200.00	5,000.00	6,000.00	7,200.00
<i>Rente spaarrekening</i>	47.28	5.90	146.95	147.69	102.12	71.72	76.51
<i>Rente spaarrekening</i>		148.00					
Totaal inkomsten	4,215.76	5,504.22	6,396.95	7,517.69	20,898.62	24,217.37	28,377.31
Uitgaven							
<i>Gereedschappen en materialen onderhoud</i>							
<i>Gereedschappen</i>	163.88	305.71	200.00	216.00	233.28	251.94	272.10
<i>Materialen</i>	1,638.95	892.52	300.00	324.00	349.92	377.91	408.15
<i>Produktiekosten specerijen</i>							
<i>Grondstoffen</i>	201.91	423.47	550.00	605.00	665.50	732.05	805.26
<i>Porto- en verpakingskosten</i>	92.26	338.52	1,600.00	1,760.00	1,936.00	2,129.60	2,342.56
<i>Winkel en ontvangstruimte</i>							
<i>Realisatie en inrichting</i>				10,000.00	5,000.00		
<i>1/2 FTE winkel en toezicht studios</i>					12,300.00	12,669.00	13,049.07
<i>Inkoop verkoop</i>					2,500.00	2,875.00	3,306.25
<i>versnaperingen verhuur</i>					100.00	150.00	225.00
<i>Presentatie kosten</i>							
<i>Eur. Route of Industrial Heritage</i>	100.00	100.00					
<i>Stg Nederlandse Tabakshistorie</i>	50.00	50.00	75.00	78.75	82.69	86.82	91.16
<i>Kosten website</i>	42.69	42.69	50.00	52.50	55.13	57.88	60.78
<i>jaarverslag en werving fondsen</i>	235.29	127.27	500.00	525.00	551.25	578.81	607.75
<i>Overige kosten</i>							
<i>Bankkosten</i>	186.65	140.09	150.00	157.50	165.38	173.64	182.33
<i>Verzekeringen vrijwilligers</i>	114.00	603.32	625.00	675.00	729.00	787.32	850.31
<i>Huurkosten molens</i>		1,452.00	1,450.00	1,450.00	1,479.00	1,508.58	1,538.75
<i>Koffie etc</i>	97.86	72.91	100.00	105.00	115.50	127.05	139.76
<i>Diverse kosten</i>	223.33	172.52	650.00	682.50	716.63	752.46	790.08
Totaal uitgaven	3,146.82	4,721.02	6,250.00	16,631.25	26,979.26	23,258.07	24,669.29
Verschil inkomsten/uitgaven	1,068.94	783.20	146.95	(9,113.56)	(6,080.64)	959.29	3,708.02

Toelichting op de begroting

- Vanaf 2018 is met de nieuwe overeenkomst tussen de molens en de eigenaar (SHR) ook huurverplichtingen van toepassing. Tevens is er door de uitbreiding van het verzekeringspakket een stijging van deze kosten.
- De negatieve resultaten voor 2020 en 2021 worden verklaard door bijdragen van resp. 10k en 5k voor realisatie en inrichting van de ontvangstruimte en winkel. Deze bedragen komen ten laste van de reserves.
- Vanaf 2021 is een 1/2 FTE opgenomen voor het bemannen van de winkel, het toezicht op de studio's (in opdracht van SHR) en het organiseren van de vrijwilligers. De helft wordt doorbelast aan SHR Tevens zijn inkomsten uit verhuur van de ontvangstruimte opgenomen en in- en verkoop van de winkel.

